

ODALENT

A darkhanok földjén azelőtt sosem jártam, csak olvastam feljegyzéseket a híres aldan térképésztől, Nizua Gna-hantól. Utazásai során alkotott rajzok és feljegyzések alapján tájékozódva sikerült eljutnom a kis nemzetséghez, amely a darkhan területek legkeletibb csücskében telepedett le. A darkhanokra jellemző dacos, engesztelhetetlen életvitelt folytattak, nem törődve a nagyobb törzsektől elzárkózott életmódjuk szülte nehézségekkel, sem azzal, hogy a legközelebbi település több napi járóföldre volt. Mikor megérkeztem a faluba, egy idős asszonyt kérdeztem arról, hogy miért nem költöznek fajtájukhoz közelebb. Annyit mondott, hogy a Hold valamikor régen kijelölte ezt a helyet a Csontlándzsa nemzetség számára, és ők tartják magukat a hagyományhoz. Ezután még kifejezte sajnálatát az én gyökértelen, szellemtelen életemmel kapcsolatban.

A sötét bőrökkel fedett sátraik tetején gyenge lószőr lengedezik, mely egyfajta mementója népükhöz való eredeti kötődésüknek, mert ezen a vidéken lovak helyett elsősorban rénszarvasokat tenyésztenek. A kis település egyáltalán nem kelti az egységes közösség benyomását úgy, ahogy a nyugatabbra tett útjaim során megismert törzsek.

Többször ecseteltem, barátom, hogy az első benyomások mennyire fontosak, mikor egy ilyen munkát vállal el az ember. Talán könnyelmű voltam, talán nem figyeltem eléggé a jelekre.

Talán egész életünkben félreértettük a jeleket.

A kis Vila tizenkét esztendő volt, mikor megismertem. Sötét, sűrű, zilált haját, a törzs női tagjaival ellentétben kiengedve hordta. Mélyen ülő barna szemeiben valami féktelen vadság csillogott. A teremtés még a darkhanok mércéjével mérve is aprónak volt mondható, ám egyáltalán nem tűnt törékenynek. Testét megedzette a fizikai munka, ugyanakkor a nőiesség első jelei is kiütöztek már rajta. A nemzetség sok olyan feladatot is rá tudott bízni, amely a korabeli kölyköknek nehezebbre esett volna. A családja, amely

befogadott ottlétem idejére, szerény szállást biztosított, de nem panaszkodhatok. A Csontlándzsa tagjaihoz képest kitűnő ellátásban van részem.

A lánnyal településhez közeli szurdokban találkoztam először.

- Anyád, Sharuka, mondta, hogy itt talállak.

A darkhan lány fel sem nézett, kis lapjátjával hánytá halomba a rénszarvasszart.

- Tudod, ki vagyok, Vila?

A szurdokon keresztül fújt az északi szél, összébb húztam a szőrmémet.

- Rendben... azt hallottam, hogy szótlán vagy, de nem gondoltam, hogy ennyire. Azért jöttem, hogy beszélgessünk. Sharuka azt is említette, hogy szeretsz a rénszarvasok közt lenni. Ha gondolod, holnap is meglátogatlak, mikor kitereled őket.

Vila leszegett fejjel elhaladt mellettem, mintha holmi aldani háziszellem volnék.

Nagyjából így nézett ki az első találkozásunk.

Csend és szarszag.

Bocsáss meg, drága barátom, hiszen még azt sem említettem, miben is kérte a segítségem a Csontlándzsa. Akkor kerestek fel, mikor még Uohtagánban vesztegeltem - bizonyára emlékszel még a markancs határvillongásokra, és arra a hóviharra - vészterhes idők voltak azok. Hallottak a rendünk megbízhatóságáról? Vagy az elhivatottságunk kísértette meg őket? Ki tudja. Az biztos, hogy ők a Nap és a Hold játékanak szerencsés kimenetelét látták benne, én pedig lehetőséget.

Elég annyi, hogy a tanácstalan falubeliek kétségbeesése éppen egybeesett az én éhségemével. Munkát ajánlottak, melyet bőséges húsban és szőrmékben hálálnának meg. Elfogadtam, annak ellenére, hogy vajmi keveset tudtam az ügyről.

Miután már eltöltöttem kis időt a darkhanok között, Isa, nemzetségük legidősebb tagja beavatott a részletekbe. Az utóbbi hónapban tömegesével betegedtek meg a rénszarvasok a törzs állományában. A sámán több utat is tett a szellemvilágban, és kikérte a csillagok véleményét is. Biztosította a darkhanokat, hogy járvány csak időszakos, és „a Hold csak annyit fal fel, amennyire szüksége van, de nem pusztítja el végleg, amit teremtett.” De a járvány csak súlyosbodott, és Uggh, a szarvaspásztor halála után már a törzsi sámán is tanácstalan volt.

- Hogyan halt meg? - kérdeztem Isát.

- Csak elaludt. Hajnalban találtunk rá, ülve a szarvasok karámja mellett. Éjjel hunyhatott el.

- A Hold altatta el, a Nap fogadta magába – tette hozzá bizakodón Sharuka.

Hát persze – gondoltam magamban. Bár még nem is sejtettem, mivel állok szemben, a csontjaimban éreztem, hogy megkínoz az eset, mire a végére érek.

A halottjárás nem adott kapaszkodót, mintha a pásztor utolsó emlékeit, a halála előtti pillanatokot valami homály fedte volna. Szörnyű titok, amelyet elméje nem tudott megőrizni, vagy talán... fel sem foghatott...

A pásztor aznap hajnalban, mikor rátaláltak, a szokásos gúnyjában volt, semmi szembetűnőt nem vettek rajta észre, egy dolgot leszámítva. Halála pillanatában valami különös dolgot szorongatott. A sátorban, ahol megvizsgáltam a testet, ott volt Isa, Sharuka és a sámán is, mikor szétfeszítettem a halott pásztor dermedt ujjait.

- Pár fagyott gally, állati inakkal összekötözve... azt hiszem. Mond ez valamit?

Isa és Shakura tanácstalanul ingatta a fejét, a sámánjuk kiviharzott a sátorból. Később megtudtam, hogy reakciójának valamelyik szellemjárásához lehetett köze. Baljós jelnek vélte a gallyakat.

Úgy éreztem, egyelőre az egyetlen nyom, amin elindulhatok, a rénszarvasok megbetegedése lehet.

Így jutottam el Viláig, aki szívesebben töltötte idejét egyedül vagy a szarvasokkal, mint a Csontlándzsák között. Sokszor aludt a karámban vagy annak környékén. Sokat hallott és látott, de éppen olyan keveset is lehetett kihúzni belőle. Magának való természete jócskán megnehezítette a dolgom. A lány családjától is annyira elhidegült, hogy a nap nagy részében azt sem tudták, mivel tölti az időt. De nem piszkálták, míg a rábízott feladatokat ellátta, és örültek, hogy valaki el tudja látni Uggh feladatait.

Hamar rájöttem, hogy az üres fecsegéssel aligha tudom szóra bírni.

Más taktikát választva, csak kijártam vele, mikor a szarvasokat gondozta, vagy a szart lapátolta. Néma csendben figyeltem. Igyekeztem minél több időt vele tölteni, felvenni napjai ritmusát. Az volt az érzésem, nem zavarom. Ha magányra vágyott, egy-egy szúrós pillantással, egy felém hajított kővel – vagy éppen egy marék szarral – jelezte.

Te is tudod, barátom, mennyire fontos nekem, hogy a teljesség igényével járjak el minden ügyben, és ekkor különösen így éreztem. Minden egyes kérdés újabb akadályt szült, amely csak erősítette eltökéltségem. A makancs rossznyelvek szerint létezik egy olyan darkhani mondás, hogy ha nem engedelmeskedik a ló, addig üsd, amíg észhez nem tér. Ha beledöglük, legalább megeheted. Hát az elmémre ezer kérdés formájában zúdultak a csapások.

És nem kellett sokáig várnom az újabb sújtásra.

A sámánra pár *ienen* belül találtunk rá. Teste görcsösen kitekeredve feküdt sátra közepén, körülötte szanaszét gallyak heverték.

Mielőtt bármit is szólnál, barátom, igen, a halottjárás előtt elmondtam pár gjon-t és ejon-t a siker érdekében, mégsem tudtam felfedni semmit. Kezdtem egyre inkább személyes kudarcnak venni munkám eredménytelenségét. Ha már nem tudok a mélyben, hát folytatom a felszínen a kutatást, döntöttem el.

Úgy éreztem, nem vesztek sokat, ha a falu vendágszeretetével visszaélve, Vilát lesből is megfigyelem.

Így esett, hogy egyik alkalommal biztos távolságból a lánnyal tartottam egy titkos éjszakai útjára. A karám körüli munkák végeztével Vila fogott egy hosszabb botot, amely egy széles, lapos csontban – lapocka? – végződött, és elsétált abba a szurdokba, ahol először talákoztunk. Még a szinte nyílt terepen is könnyűszerrel követtem, én, aki nem

vagyok gyakorlott a lopakodásban. Nem mondanám óvatlanságnak a lány részéről, inkább csak megszokhatta, hogy békén hagyják.

Fáklyát nem vitt magával, egyedül a jeges felszínről visszatükröződő kék derengés világította meg a jelenetet. Ásni kezdett a hófedte szurdok mélyén. Amikor elkészült, egy nagydarab – messziről kivehetetlen – valamit emelt ki a földből, amelyből késével darabokat vágott le, majd azokat zsákba dugta. Dolga végeztével hanyagul elföldelte a valamit, és elindult a szurdok átellenes vége felé.

Mikor biztos távolban tudhattam a lányt, odasiettem, ahol korábban ő ásott. A meglazult földet kezemmel arrébb szórtam és csaknem felkiáltottam a döbbenettől. Egy rénszarvas rothadó, megcsonkított teteme feküdt a gödörben.

Ahogy teltek az *ienek*, úgy vált egyre kínosabbá, hogy semmi kézzelfogható eredményt nem tudtam felmutatni az ügyben, amely megoldására a darkhanok felfogadtak. Megnyugtattam Isát, hogy nyomon vagyok – ebben reménykedtem –, és hogy adjanak még egy kis időt.

Vila magatartása irányomban semmit nem változott, pedig titkon kicsit reméltem, hogy megnyílik. De mióta az éjszakai portyái jobban érdekelték, mint a nappali tevékenységei, már nem keserített el annyira a dolog. Úgy éreztem, hogy ha megfejttem a halott állattetemek darabolásának rejtélyét, akkor a halálesetek hátterére is fény derül.

Amennyire meg tudtam állapítani, Vila a járványban megdöglött szarvasokat ásta ki, és azok húsából vágott le darabokat. Órákon át követtem a lányt, lassan már hajnalba fordult, és én majd megfagytam.

Végre kilyukadtunk egy barlangnál. Mielőtt a lány kezében a zsákjával eltűnt volna a sötétben, megfordult, egyenesen rám nézett, és intett, hogy kövessem. Megállt bennem az ütő. De hisz hogyan – gondoltam kétségbeesetten –, hogyan láthatott meg?

Döbbsen vettem észre, hogy már régen elhagytam a fedezékem, helyette a nyílt terepen álltam, megigézve, pár lépésre a barlang bejáratától.

Nem tehettem mást, mentem utána.

Az egyre szélesedő járat egy kis teremben ért véget. Vila nem vitt magával fáklyát, és amennyire ki tudtam venni, nem volt nyílás, amin fény szűrődhetett volna be. Mégis valami éteri kék derengés vonta be, világította meg a teret. A fénynek nem volt fókusza, sokkal inkább olyannak hatott, mintha valahonnan *mélyről* szivárgott volna fel. Nehéz szavakkal leírni, amit láttam, de azért megpróbálom, annak ellenére, hogy tudom, primitív próbálkozásom nyomába sem érhet a látványnak. A terem alapja szabályos kört írt le, a fala szinte teljesen simára volt csiszolva, felületére pedig különös jeleket véstek. De még ennél is borzalmasabb volt, mikor megpillantottam a terem alján kirakott apró figurákat. Olyanok voltak, akár a fából vagy kőből készített gyermekjátékok. Gallyakból és inakból eszkábált miniatúrák erdeje terült el előttem. A felismerés megborzongatott.

A terem végében, a járattal szemben egy hatalmas kőtömb feküdt. A vérmocskos oltár körül kisebb állatok koponyái heverték összefüggéstelenül.

Vila hangtalanul az oltár mögé lépett, és kiemelt onnan, majd magasan a feje fölé tartott egy rénszarvaskoponyát. A természetéhez, korához képest túlméretezett izmai megfeszültek, arcára széles hálót szöttek a kidagadó hajsálerek.

A mélyből állatias, egyre erősödő morgás hallatszódott és éreztem a nyomást, amely össze akarta roppantani a barlangot.

Tenyereim az arcomra szorítottam, körmeim a bőrömbe téptek, mintha pusztán le tudnám hántani magamról azt a kint, ami az elmémre nehezedett. Ahogy visszább húzódott a hang és enyhült a láthatatlan ellenség szorítása, remegve kinyitottam a szemem, és akkor pillantottam meg, hogy az ágakból kreált figurák nem a földbe, hanem a barlang talajába ásott rothadó szarvashúsba voltak döfködve. Az egyik figurában felfedeztem az ülő pásztort, egy másikban a sámán kitekeredett fekvő testére lettem figyelmes. Az egész falu alatt ott volt a pulzáló hús. Lehetetlen, hogy mozogjon! Meg mertem volna esküdni, hogy valamilyen csámcsogó hangot hallok a mélyből.

Felpattantam, hogy kimeneküljek, de a lábam földbe gyökerezett.

Vila a barlangterem mennyezetére emelte tekintetét, és én követtem. Egészen beleszédültem, mikor megpillantottam rendünk szimbólumának torz képmását.

Zihálva ébredtem az egyik darkhan sátorban, és az ismerős, barázdált arcú sámán hajolt fölém. Isa és Sharuka ott állt mellette és egyáltalán nem értették megdöbbenésem okát. Elmondtam nekik, hogy saját szememmel láttam a sámánjuk görcsbe rándult holttestét, de közölték, hogy ez lehetetlen, hiszen két *ien* óta lázalmok gyötörnek. Meséltem a kiásott szarvastetemekről is.

- Mi kértük meg Vilát, hogy vigye azokat arrébb, mert nem tudhatjuk, hogy ránk mennyire veszélyes a kór, és már túl közel estek a faluhoz - magyarázta Isa.

A nemzetség vezetője biztosított arról, hogy nem tartozom semmivel, de láthatóan meghaladja a képességeimet az ügy. Egy részét megkapom annak a húsnak és szőrmének, amit nekem ígérték, aztán inkább menjek el. Már akkor éreztem, hogy engem okolnak, tehernek tartanak. Ezt láttam a sámán vizenyős szemében is.

Még aznap éjjel kilopakodtam a szurdokba, oda ahol a tetemetek láttam, bármi nyomát keresni a darabolásnak. De hiába. Egyre kétségbeesettebb lettem. Már vagy a hatodik üres gödörnél jártam, mikor a Hold fényét eltakarta előlem valami.

Vila állt előttem, én pedig rögtönzött ásóbotom félredobtam ijedtemben. A lány szemében kékes fény izzott. Kibontotta a zsákját, egy jó nagy kupacot kanyarított ki az előbb kiásott gödröm aljáról, majd a lábánál fogva kihúzta a földből a szarvast. Olyan groteszk cselekedet volt... úgy festett a lány, mint valami szentségtelen bába, aki életre segíti a beteg állattetemet.

- Amit a föld kiokád magából, azt a mélység befogadja - motyogtam, és fogalmam se volt, mit beszélek.

Vila nézett egy darabig, aztán elindult vissza a karámok felé.

Meg mertem volna esküdni, hogy szája sarkában gunyoros mosolyt világított meg a holdfény.

A szurdokban ébredtem. Biztosan emlékszel, barátom, közös utazásaink során megtapasztalhattuk már, milyen kegyetlenek a darkhani hajnalok. Biztos vagyok benne, hogy megfagyok, ha valaki nem takargat be több réteg bundával. Ébren, de kábán feküdtem még órákig.

Már a Nap átbukott a fejem fölött, mikor a faluba menet újságolta a hírt az egyik vadász, hogy a sámánt holtan találták. Görcsbe rándult testtel fekszik Isa sátra mellett. Még két ember lelte halálát aznap a nemzetségből, éppen rókát nyúztak.

- Ültükben, munka közben talált rájuk Ashi¹ - mondta egykedvűen, majd ment a dolgára.

Miután „megjósoltam” a sámán jövőjét nem tartottam jó ötletnek visszamenni a Csontlándzsákhoz. Nem tudtam már mi a valóság, és mi az, ami csak lázálom. A fejem majdnem szétrobbant, a horizont összecsúszott a szemem előtt.

Abban a kétségbeesett pillanatban csak egy emberrel éreztem közösséget. Tudtam, hogy attól az embertől igazi válaszokat kaphatok.

Pont tőle, akivel eddig nem sikerült szót értenem.

Éjszaka a karámnál vártam Vilát. Elment mellettem a szokásos zsákjával és ásójával a kezében, én pedig némán követtem. A holdfénynél segítettem kiásni a tetemet, lehántani párat a húsból és a zsákba pakolni.

Elsétáltunk a barlangig. Sem félelem, sem kíváncsiság nem volt bennem. Kimerültség annál inkább. Eljutottunk a kis teremig, amely csak nyomokban hasonlított az álomban látott képre. A földöntúli kékes pára ugyan körülengte, de a falai egyáltalán nem voltak simára csiszolva és idegen szimbólumok se tarkították. Gallyakkal és inakkal ugyan tele volt a terem alja, de nem formáltak alakokat. Egyáltalán semmit.

Fellélegeztem. Ez csak egy kifejezetten csendes gyermek menedéke.

¹ Ashi a barátságos darkhan halálszellem. A hagyományuk szerint kézen fogva átvezeti a halottakat a nagy jégmezőn, jellemzően párokat ragad el.

Vila kicsapott egy darab húst az álmomban oltárnak titulált nagy kőtömbre és csontkésével belévájt. Levágott egy darabot és elkezdte a nyers, félig fagyott, rothadó húst falatozni. Elhánytam magam a látványtól és mégis... ó, barátom, kérlek, ne ítéld meg felettem, tudom, hogy te megérted... mégis, mikor felém nyújtott egy darabot, én elfogadtam.

Sajgó fogakkal téptem a beteg húst, és éreztem, hogy a halál életre kel bennem. Hirtelen alkotni vágytam, azt akartam, hogy megörökítsem, amit érzek, de nem tudtam szavakba önteni. Fogtam a csontkést és a furcsán puha felületű falba vájtam. Hagytam, hogy az ösztön vezesse a kezem.

Mire körbeértem, láttam, hogy Vila sem télenkedett. A hely atmoszférája rá is serkentő hatással volt. Elkezdte a kis figuráit gyártani. Besegítettem.

Hamar ráismertem a miniatúrákban a falu lakosaira. Szinte az egész Csontlándzsa nemzetség kicsiny mása ott terült el a lábam előtt.

- Muszáj ezt - a két szó kérdésként fogalmazódott meg bennem, de kijelentésként köptem világra. Vila örökkön vad, tomboló szemébe néztem és láttam az eljövendő pusztítást.

A lány bőrrerszényéből elővett egy vöröskréta darabot és a kezembe nyomta.

A barlang falát körbe a révületem jelei borították, egyetlen szabad hely maradt. A mennyezetre próbáltam felmázolni rendünk jelét, de a göcsörtös, sziklás felületen csak torz, töredezett mása jelent meg.

Vila a két rénszarvast pakolta meg az összeszedett holmikkal, addig én még egyszer végigsétáltam a falu sátrai között, hátha találhatok valami használhatót.

A Hold lassan leváltotta a Napot, mire elhagytuk a darkhan települést. Férfiak, nők és gyerekek földi életük utolsó mozdulatába merevedve ültek, álltak, vagy feküdtek. Némelyikük arcán a rettenet, másokén a megbékélés látszott. Menet közben az utolsó sátonnál szórakozottan intettem az ismerős vadásznak. Amaz éppen egy halról hántott le pikkelyeket a késével. A munka valahol a felénél akadt meg. Eltűnődtem, vajon mennyi idő alatt rohad el az a sok hús, amit hátrahagyunk? Vagy előbb fedi be a hó és a jég?

Talán - Garu-nan-shi kegyéből - az egész darkhan falu az örökkévalóságig megragad a pillanatban.

Addig nekem még, új, szótlán társam oldalán sok dolgom lesz. Mert bár egy lépéssel közelebb kerültem *hozzá*, tudom, hogy ez csak az út eleje.

És, barátom, ha valaha erre a vidékre tévednél a Csontlándzsa nemzetséget keresve, de csak üres, foszladozó sátrakra és egy maréknyi holt szoborcsoportra lelsz, tudd, jó helyen jársz.